Број 241. У Новом Саду, у четвртак 1. новембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. на четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот.
За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.
Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, де је Миретићева штампарија у главној ул. бр. 2.
Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стајо 10 потура.

Чек-конто 12008.

Црногорска емиграција о бомбама на Цетињу.

Београд, 31. октобра 1907.

Ваш дописник имао је прилике да се упозна и разговори са свим виђенијим члановима овдашње црногорске емиграције а нарочито ради последњих догађаја са бомбама на Цетињу.

Сви они једнодушно бацају кривицу зато на садашњи режим у Црној Гори, и тобожњу заверу приписују усијаности неких цетињских глава. Даље тврде: да за њих, као људе и Србе Црногорце, био би пут само револвер у груди, кад би уопште носили е тако лудом идејом да књаза Николу убију, а да они никад не би прибегавали средствима каква се бомбама постижу. Цео атентат с бомбама направљен је, можда и без књажева знања, да се у гуши уставни покрет у Црној Гори, и наособ да се њиме спречи мирно живлење у Србији, камо су од тираније унели главе; осим тога имала би се код народа тиме компромитовати народна странка, за коју се још од лањске године јавно по Црној Гори говори, да је земљу претрпала бомбама и да спрема преврат... Веле, да је још пролетос у Никшићу вршен претрес приватних станова у циљу тражења бомби, и да је при нападу на гостиону „Београд“ на Цетињу 25 септембра војска викала: амо са клубашким бомбама! — па да је зато и та гостиона прегледана; да је чак и књаз Мирко код ђачића, при поласку на школе, питао за бомбе, и да је сва ова афера, односно „завера“, управо последњи ударац апсолутистичког ножа по глави уставног покрета

Они врло добро познају типографа Рајковића, сада већ „анархисту“, као скроз покварена младића, који је у Србији имао једну неславну аферу с адиђарима једне високе госпође — њихове земљакиње — и да су два брата Рајковићева у служби код кнеза Мирка, где су већ прилично имањца стекли. Они никада неби с таквом особом ни у додир долазили, а то ли плели завере а још мање би то чинили студенти црногорски, који су у Београду, а за које буче телеграми да су час у Рисну час у Кот ру затворени и да је при њима нађена извесна количина бомби те тако утврђен њихов corpus delicti. Најглавнији од студената, на кога „Београдске Новине“ — односно цетињски телеграми — бацају сву кривицу као на главног завереника — студент Тодор Божовић — бавио се свих дана у Скопљу код болесне сестре учитељице, и ових дана приспео у Београд.

Емигранти верују, ако тако устраје, да мора избити отпор, али само у самој земљи, јер терор владаоца и владе на народ толики је да се Црна Гора готово већ раселила; а и оно што је остало, гледа на који начин и куд би могло главу склонити. Кнез Никола заклео се на устав, али устав не вреди у Црној Гори; војно чиновништво заклело се на устав и законе, али је погазило заклетву; имања људи и друштва као и животи незаштићени су; мучка убиства се множе (сердар Саво Пламенац и учитељ Борко Бошковић, Радоња Лакићев и неки скоро погинули Дробњаци и Зећани „ради криумчарења дувана“); напади на част људи и њихових фамилија и отворено непријатељство кнежево спрам народне странке, у којој је сав народ; тајни укази о погубљењу неких народних посланика и виђенијих људи у народу, а нада све никакав обзир званичне Црне Горе према уставу, законима и хуманости: — све то као истинити учини јасно говоре кнезу и свакоме, да сви људи имаду једнак део у Бога и да никоме народ није дат у прћију као стока.

Црногорски емигранти јако су огорчени на та званична доказивања њихове кривице, ради чега им је овде вршен претрес станова у циљу тражења бомби или ма чега сумњивог, и као што већ рекох, виде у томе отворену борбу званичне Црне Горе противу њих, њихових фамилија и имања у Црној Гори (нарочито), и против њихових другова једномишљеника.

Најзад они мисле да је са овом намештеном завером ишло се више на саму Србију и њене факторе, него на саму емиграцију, јер, веле, Србија је одавно ненавиђена код званичних кругова црногорских... Ко зна?! Али у прилог томе ево данас у „Б. Новинама“ збиља „телеграм са Цетиња“, у ком се од речи до речи каже ово: „Постоје докази, да је завера организована у **иностранству** раније, него што су у Црној Гори створене политичке странке и развила се у њој политичка борба“. Ко не види овде напад на Србију, толико нечастан да се не вреди на њ' обзирати, и који заслужује презрење сваког Србина.

Уосталом можда тај телеграм има за сврху још више изоловање црногорске емиграције од стране Србије, који су толико запуштени, а све за љубав нетолерантне владе цетињске, да је то заиста за сваку осуду.

Колико су пак верни изештаји „Б. Новина“ цените по овом: Истог дана кад је у њима изишао „телеграм из Котора“ о хапшењу бившег народног посланика, Павићевића, у Котору — њему је овде полиција вршила претрес стана!

—о—ћ

Српска манастирска штампарија.

У првом извештају о српској манастирској штампарији изнесено је стање штампарије у опћим цртама.*) Тада је наглашено, да ће се о појединостима говорити тек онда кад се спроведе инвентарисање и кад се све стручно процени. Међу тим су се поједина питања врло истакла, те

*) С. О. 5328/993 ex 1907. 214. бр. „Заставе“ од ове године.

ПОЛИСТАК.

САТ.

— К. Варанцевић —

Ступио је у собу и читаво му лакше би, што се ослободио свакидашњих навика и забава. Они часови, које би посветио својим пословима, чинили су му се праве оазе посред страховите пустиње осталих часова, које је проводио по забавама, друштвима, баловима и позориштима. Шта више несносно му је било већ и у својој рођеној кући, осим собе за рад, тога светилишта, у којој се осећао боље, пријатније, него у оним дивним дворанама, у којима је царовала нека страховита хладноћа, или у кругу своје породице, која се налазила на пољском добру његовом, одкуда је баш сад стигао.

Задовољно се смешећи скиде фрак и показа се стасит човек око педесет година, здрав као дрен, али мало склон гојењу. У фраку украшеном звездама и орденима изгледао је отмен, мајестетичан, а сад у плаветном спавањем сртучу личио је на обичног, имућног грађанина.

Прво је обишао лаганим кораком око собе, да види је ли све на свом месту и онако како је он научио.

Задовољно климну главом, јер је све нашао у свом реду. Тамо у бујаку, близу врата на софи прострт је био чаршав са меким јастуком. Ово му је наместио његов стари послужитељ, који је знао обичај господарев, да после рада више пута онако обучен воле да прилегне. Поред софе стојао је асталчић са прибором за пушење и други са крчагом минералне воде, самоваром и топломером. На поду у тачној симетрији стајале су пацуче једна уз другу.

Тамо ближе прозору стојао је леп писаћи сто снабдевен елегантним прибором за писање и покривен разним списима и писмима. Између две свеће горела је дивна бронзана лампа. Два дивно изрезана стелажа стојали су са свим близу стола, тако да се лако могло све дохватити с њих, без да човек мора да устане.

Једна атласом превучена наслоњача читаво га је мамила, да се посади на меке јастуке њене.

То је и учинио господар дома, али за то да се даде на посао. Али оног тренутка, кад је привукао столицу столу и сео, баци поглед на бронзани сат иза лампе, да види колико је сахати.

Сат је био скупоцен са вештачке израде његове. Дао га је начинити пре неколико година по његовом нацрту, код једног чувеног иноземног мајстора и кад год би сео за писаћи сто, није могао, а да не баци један поглед пун задовољства и дивљења, на ово вештачко дело. На горњем делу сата приказао је Сатурнус, као го, повисок старац, у једној руци са косом, а другој са глобусом, на којој су тачно били означени делови света и мора.

Особито је испало за руком мрко бронзано лице и испружена рука, на којој је као каква дечја играчка лежала земаљска кугла. На зборaном, старачком лицу, мрким, скупљеним обрвама беше нешто што изражаваше мирноћу, отсутство сваких страсти, као што је и само време таково.

Сат показиваше десет и по сати. Правилно куцкање шеталице, скривене у унутрашњости сата, одјекиваше у ноћној тишини, а сказаљке неприметно, лагано, али безпрестанка кретаху по глаткој површини сата.

— Охо! — рече домаћин — немам још много времена за посао... И уз то још глава... и тај силни посао, што га морам да свршим.

Као што то обично бива, кад се сетио јутрошње главобоље, и сама се болест поновила, скоро у истој мери.

— Опет навир крви! — помисли невољно у себи. — По свој прилици мораћу још данас...

И при том погледа на асталчић, као да се хтео још једанпут да увери, је ли тамо минерална вода, која му је више пута ублажила болове.

Кад се уверио о том, привуче столицу још ближе столу, лати одлучно перо и поче брзо писати.

У соби владаше дубока тишина испрекидана тик-таком сата, шкрипањем пера и превртањем папира. И стари Сатурнус намрштено гледа земаљску куглу у руци својој.

Уједанпут се учинило домаћину, као да је папир исписан малим круговима, који се брзо сливали један у други. Морао да прекине посао. Дубоко уздахнувши остави перо и наже на наслон наслоњаче.

— Ала ме то једи! — мрмљао је у себи. — Ако то дуже устраје, неће бити добро... Па

се морају уредити и пре коначног уређења саме штампарије.

— Пре свега ваљало је умањити радничку снагу с тога што су престала три листа са штампањем („Српски Сион“, „Српска Мисао“ и „Српски Соко“). Отпуштена су четири радника и четир раденице и у првом правцу је уштеђено недељно К 92 а у другом правцу је уштеђено месечно К 46 За основ је послужила способност дотичних радника и радничка дисциплина.

У првом извештају је наглашено, да „Српска манастирска штампарија“ има на дугу К 40.057 96 а дужна је К 32.640·06 Но тек ће се утврдити да ли ће се целокупна горња свота моћи убрати, те да се дугови измире. Међутим дугови се сви морају исплатити јер су то менички и иначе трговачки дугови Свуда су устављене менице или иначе трговачке праволаване обвезе.

Вредно је већ и ради карактеристике саме ствари иставити то, да од 1. септембра до 1. априла 1908 године има таких плаћања К 10.746 44 а ни једна таква порука није набављена из хришћанских подувећа. Међутим та нехришћанска роба је нумерисана са именима хришћанских светитеља као што ће се то видети на своме месту, те можемо поћи даље и разгледати једно врло важно питање, а у ствари је ово:

Потребе су се редовно и природно развијале, па су се тим истим редом низали и издатци. Сасвим је природно, да су се морали редовно убирати и приходи. Но, као што смо видели, то није чињено, те је дуг отишао у хиљаде И, дакако, морао је наилазити застој, а плаћати се морало, те су прављени менички дугови. Менице су потписивали управитељ и фактор са стамбилом фирме а без пуномоћи више власти. Остаје да саборски одбор реши ко има да плати тај менички дуг, па то решење ваља и сачекати.

После оваких новчаних прилика „српске манастирске штампарије“ и после изређаних плаћања, долазе спорови штампарије са појединим странкама, који су се морали решити и пре коначног опћег сређења овога завода. На првом месту је спор књижаре Јакшића из Глине, којој је послато мање књига за К 117 15 Ова књижара је писала и писала али није добила ни одговора, а затим је наступила промена, па је на томе и остало И тако је иста књижара ствар предала адвокату, који је ствар рашчистио са нашим народним фискалом. Та књижара је доказала да је оштећена, па јој је штета надокнађена, а сада настаје питање: ко ће надокнадити ту штету „српској манастирској штампарији“?

Други је спор са Митом Стајићем из Београда, који се протеже већ дуже времена. Иста књижара је дала „српској манастирској штампарији“ на израду (штампање) дела „Добра Јованка“. По књигама „српске манастирске штампарије“ иста књижара је за тај посао донела своју хартију и то 270.000 табака, од које је потрошено 25.000 табака, те је остало 245.000 табака у вредности од К 3 551 96 Међутим догодило се ово:

По књигама старе управе „српске манастирске штампарије“ поручиоц је био дужан платити свака два штампана табака, а није ништа уплаћено. По писмима господина Мите Стајића штампарија је посао имала свршити до маја т г. и онда да се исплати цело потраживање. А како то није учињено поручиоц није своту исплатио. Шта више бивша управа је на њега пренела једно своје потраживање од К 2700. Он тражи за ону своју хартију К 4159 70, а у ствари заостатак те хартије вреди К 3551·96. Довољно је то, да би штампарија имала још да доплати К 607·74. Ствар је поверена заступнику да је са овом странком изведе на чисто, но она и дотле карактерише манипулацију овога завода у тако важним питањима.

Већ је изнешено, да је Димитрије Руварац штампао неке своје ствари, а за сада је утврђено 16 разних састава (Разне књижице и „Савремене чланке“) У књигама нигди није забележено шта је ушло у благајну штампарије од свега тога, а по процени требало би да је ушло К 1757·52 Али, као што је речено, то није учињено, него је за штампање „Савремених чланака“ К 280 унесено у рачун „Српског Сиона“. Има се дакле решити и то питање: ко ће ту штампу платити и према томе решењу морало би се поступити да се потраживање што пре инкасује или бар обезбеди

„Српска манастирска штампарија“ је имала своје стовариште писаћег прибора за употребу у раду и намири својих поручиоца. Ова роба је поручивана и плаћана, што се види из књига које су на расположењу, али се не види шта је од те робе примање. Међутим српски народни фондови су само за једну годину за једну врсту те робе уплатили К 421 05 што је у тим књигама јасно и забележено Кад би се могао ухватити цео обрт у овоме правцу и обрачун са свима поручиоцима, онда би се могао утврдити и примак, па и зарада у овоме правцу.

Нека је примећено и то, да је у трговини велика чињеница нумерација Обично је иста утврђена словима а, b, c и т. д. или позитивним и негативним рачуном т. ј. или се правој цени извесна свота додаје или одузима, те се цене па, дакако и трговина могу контролисати. Међутим тога овде нема, него је нумерација спроведена са светитељским називима, чиме је у овој ствари изведена двострука и врло жалосна злоупотреба.

И тако би се и ова грана рада морала стално рашчистити и рачун, а евентуално и штета, потражити

Као што је горе изложено, „Српска манастирска штампарија“ има огроман дуг. Из овога извештаја се види још и то, да има и текућих плаћања по укњиженим поруџбинама и на основу трговачких меница. Сва се та редовна плаћања и отплате дуга не могу подмиривати из редовних прихода, па ма исти како редовно утицали. Стога се и дугови морају савесно убрати по прилогу 15

од листова	К 24 024 63
„ појединаца	К 16.033 33
	К 40 057·96

Да би се ово извело, и то што пре, то ваља, пре свега, извести начисто питање: Од кога да се потражи дуг за штампање „Српског Сиона“ у износу од К 14.955·34. Затим да се с фирмом народног фискала писмено позову сви дужници, да дугове у року од 14 дана уплате. Дотле се имају текући приходи редовно убирати и у благајну уносити, и најсавесније текућа плаћања одржавати, па да се успостави финанциска равнотежа у раду

Стање благајне од 30. септембра до 20 октобра 1907. год. закључно:

Готовина 2/X. 1907.	3.510·20	
Примање до 20/X. 1907.	2 513 17	6.023 37
Издавање до 20/X 1907.		1.765·95
	Сувишак	4.257·42

М К.

Политички преглед.

Угарски сабор Јучерања саборска седница била је врло бурна Од седам посланика хрватско српске коалиције само су четворица могли довршити своје говоре, док је осталој тројици председник одузео реч наваћајући као разлог, да се не држе ствари. Ово је, разуме се међу посланицима Хрватске и Славоније изазвало негодовање. Још је већа галама настала кад је државни секретар Стерењи одговарао на говоре хрватско српске коалиције. Указао је како су посланици хрватско српске коалиције подигли велику прашину и нашли државноправну повреду Хрватске, што је у статистици жупанија Личко Крбавска

ипак морам довршити предлог, и то још данас. И најмање одоцњење може да буде судбоносно.

— Тако је... тако је.. тако је, — потврђиваше сат.

Домаћин га погледа и учини му се као да је опазио неки чудновати израз, неко пакосно смешење, које до сад није опазио. Толико већ није хтео да се труди, да извиди да није то варање његових чула или је то услед светлости, која је долазила са стране, него опет поче премишљати о свом послу.

— Хм!... Да видим још једанпут шта пишу — рече у себи и узе са штелажа један свежањ списа, које брзо прегледа. Све је у свом реду, сложено као што треба. Ово су окружнице, наредбе и друга наређења... Али је канап, којим су списи везани, нешто отрцан... боље га треба стегнути. Сад ћу одмах то да урадим...

Учинило му се, као да је и сат рекао:

— Тако је... тако је... конац ће се прекинути... конац ће се прекинути.

— Какав конац? — запита сам себе и погладн се по челу, које је горело.

— Конац живота... конац живота! — одговараше шеталица сата.

— Глупост!.. смешио се господар. — Какве глупости нападају кадгод човеку на памет.

И с тим се поново лати пера, и вредно се даде на посао.

Доста дуго је радио без прекида и толико се забунио послом, да није ни приметио кад је избило дванаест. Тешки бронзани сат и он, обоје су вршили своју дужност неуморно. Напред... само напред... беше им девиза, напред у сусрет вечности...

— Све иде као што треба! — премишљаваше у себи, слажући ред до реда. Све ме потпомаже да остварим своје планове до идућег понедељника, онда ћу стрести са себе све бриге, као снег са главе. Ала ће то да буде бура! — Код ове мисли није могао да сакрије победнички осмејак. — Како ће да ме нападају са свих страна! Али тим боље! Што је већи број противника, тим је славнија победа!..

— Тако је... тако је! — речео и пет сат. — Зар ти мислиш, да је све оно око чега се трудиш, теби безусловно потребно? Може бити да ти онога тренутка баш оно потребно, од чега хоћеш да побегнеш, и боље би било да си остао онде, одакле си дошао.

Нерасположен остави перо погледа на сат. И опет га је немило дирнуо онај пакосни, злобни израз на лицу Сатурнусовом.

— Све има своје време — одговараше на своје мисли, које му је канда сат пришаптавао. — Сад не треба ни о чем другом да мислим, до само на своје планове, и на оно што их потпомаже. То је сад мој породични круг, моја дечја соба. Идуће сам недеље готов са свачим и онда долази и мој час одмора... Ево су планови, који се имају прегледати и у многом погледу дотерати, па имам и са архитектима још много што шта да удесим, а и са подузимачима да се договорим. Свему овоме ћу читав дан да посветим... али онда ћу неодложно да отпутујем на своје добро, да продам шуму и сав новац узмем са собом и за два три дана сам у иноземству. Купатило ми је увек чанило добро... Онда ћу цео један месец да се одмарам, и цело време употребим на разонођење. У тој цељи ћу да походим Алпе, да се наживам горског ваздуха. Онда ћу се вратити и подвострученом снагом поново латити посла.

Мисао на онај посао који га чека у будућности, обрати му поново пажњу на посао пред њиме. Окрену исписан табак, пажљиво га сави, лати перо и вредно је писао даље.

Поново свуд унаоколо тишина, само што се уз куцкање сата чуло зујање једне велике муве. По своју прилици је ушла кроз отворен прозор у споредној соби, а одавде овамо, где је час облетала око свећа, час се ударила о застор лампе, у један мах се заустави на палцу домаћиновом.

За тим одлети мува тамо негде у помрчину и утиша се, као да је нашла на своје станиште; али за мало, па је ево опет и још нестрпљивије поче облетати око радника, него пре.

На послетку овај остави перо, завали се и поче пратити лет мувин. — На што и за што дође ова мува? У опште, како је дошла овамо?... Али како било да било, доста то, да га је бунила у послу и за то је мора убити.

Узе са стола једну књижицу, црвених корица и у згодном је тренутку хитну за мувом. Чу се ударац, као да је згодио муву, те ова оде у други крај собе.

Тако умирен, поново се лати посла, али га поново прекиде, јер се опет показаше црне пеге на папиру, које се све више множиле и сад много веће биле него пре. У оном истом такту, како је осећао куцање срца, видио је

названа мађарском жупанијом. Имају право да је тај назив неоправдан Но то је била омашка пера, јер Личко Крбавска жупанија је доиста у Хрватској. Но сам ће доказати, да се са хрватске званичне стране ради против угарског државног положаја и њене јединствености. Чита званичну пријаву упућену 2. августа министру трговине У њој се износи како је загребачко хрватско статистичко звање фалсификирало мађарску званичну статистику у хрватском званичном преводу У њој се износи Хрватска као посебна држава. Осим тога из мађарског званичног садржаја у хрватском званичном преводу изостављена су многа места која су неповољна по Хрватску Ово је изазвало међу мађарским посланицима велику буру, која је дуго трајала. На крају седнице интерпелисали су још Матија Новосел и Ђорђе Малер

Руско-кинески сукоб. Између Русије и Кине дошло је до сукоба Кинеске власти пребациле су на руску страну све транзбајкалске козаке, који су радили земљу с десне стране пограничне реке Оргуна, а њихова земљишта испоклањале кинеском становништву. Рат са Кином био би за Русију велика несрећа. Јер прилике у земљи су скроз несталожене те би унутрашњи непријатељи добили маха, да стварају још веће заплете. Иначе Кина по себи свакако да није дорасла Русији, премда се не сме губити из вида, да јој за леђи стоји Јапан који јој је и војску обучио и обучава.

Шах се заклео на устав. Перзиски шах је пре два дана у парламенту положио заклетву на устав. У пратњи су му били чланови кабинета и неколико херцега. Изрекао је посланицима захвалу на свему што су урадили на добро државе и грађанства.

Немири у Португалији. Више регимената, о којима се држи, да су сасвим верне краљу, добиле су налог, да се држе у приправности. Влада се нада да ће помоћу ових регимената спречити револуцију, коју спрема републиканска странка. Вође републиканске странке изјављују, да влада тиме, што ради и без одобрења парламента, гони републиканску странку, да силом сруши монархију. Како су од вођа републиканске странке многи и официри, рачуна влада, да ће бити врло озбиљних последица, ако револуционарци издаду проглас на војнике.

Вести из места и са стране.

Догађаји у Русији.

Пре два дана држале су монархисте скуп, на ком су решили, чега би се имала држати већина у думи. Решено је, да се монархисте, десничари и октобристе удруже у једну групу; даље да се из средине монархиста бира претседник у думи; да се са кадетима не упуштају ни у какав споразум. Народностима у земљи да се не даје никаква автономија. — Нови закон о штампи, што ће доћи у думи на претрес, забрањује административним органима мешање у штампу и проглашује суд за једино позвани чинилац. — У Владивостоку је премећачином утврђено да је постојала **војничка** револуционарна организација,

Судбоносна заборавност.

Пре неколико година умро је један научењак у једном великом граду Немачке, коме је цео живот због несретне љубави загорчен био. У млађим годинама упозна се овај научењак, тада свеучилишни доценат, на своме путовању са једном младом девојком, у коју се и заљуби. Као многи научењаци, тако је и овај доценат био невешт у свима стварима свакидашњег живота а особито стидљив према женскињу. Истина, он је посетио младу девојку на дому њезиних родитеља, али није имао смелости, да и њезину руку запроси. Напослетку реши се, да јој напише писмо. После више узалудних покушаја, ипак му пође за руком, да састави писмо младој девојци, у коме јој изјави љубав и заиште њезину руку. Дан за даном пролазаше, без да је на његову понуду одговор дошао. Изгледало је, као да млада девојка није нашла за вредно, да просцу одговори. Узрујаност и душевни утисци услед тога били су код доцента тако јаки, да је пао и у живчану грозницу, која га је скоро до гроба довела. Но у томе издржи кризу, и кад се повратио к свести, прво му је питање било, да ли је стигло какво писмо од младе девојке или од њезинах родитеља. — Кад дознаде да никакво писмо није дошло, онако, тек што се мало од болести опоравио, паде у меланхолију. Пошто је имућан био, захвали се на своме проферском месту, повуче се сасвим од света и постаде у младим годинама особењак. Није скоро ни опћио са људима, врло је ретко излазио из собе и живљаше само за науку. Стара једна жена, која је још код његових родитеља служила, водила му је кућу, а кад је она умрла, повуче се већ сада стари особењак још више. Напослетху умре и он. Његово прилично имање, као и његова велика библиотека дођоше у руке његовим нећацима. Један је од њих брижљиво прегледао библиотеку, при чему је сваку појединy књигу прелистао и обележио. У томе дође и до једног оделења библиотеке, које по великој прашини судећи, већ годинама није ни дирнуто било. У једној од тих књига, а то беше Милтонов „Изгубљени рај“, нађе он једно писмо, које је тамо сигурно већ годинама лежало. На писму је била адреса једне младе даме. Опоручитељев нећак отвори писмо, које је још из 1854. године потицало, и на своје велико изненађење открије, да је покојни стриц у томе писму изјављивао љубав оној младој госпођици. Но због расејаности писца, писмо није било ни послато: него је доспело у ту књигу, и тамо је лежало скоро педесет година, докле је очајни његов писац непрестано чекао на одговор. Наравно, да одговор није никада могао ни добити на оно писмо које није никада ни послао.

Издали војничке тајне.

Тајна полиција у Варшави ухапсила је неколико људи, на које се сумња, да су на Аустрију издали неке војничке тајне. Чује се, да је у то издајство уплетено и неколико виших официра. Ова вест звучи врло чудновато, као да би Аустрија могла Русији бити страшна.

Немачки царски пар у Енглеској.

Немачки цар и царица налазе се у Енглеској у гостима код краља Едварда. Овој посети не приписује се никаква већа политичка важност управо не постоји намера да се склапа буди какав уговор. Ипак и таке посете имају политичких последица. Владари су представници држава, те и њихово пријатељство може да уведе мирне и пријатељске односе међу народима. Тако ће и ова посета немачког царског пара без сумње допринети добрим односима између Енглеске и Немачке, и тако бити једна залога више за светски мир.

Траже Исуса Христа.

У Форт Вилијам, Онтарио, стигло је 3. новембра осамдесет духоборацa из Саскачевана у потпуно бедном стању. Они су се пре неколико месеца кренули на пут да, како рекоше, потраже Исуса Христа. Број путника растао је путем. Ти људи су уосталом потпуно безопасни. Они не досађују ником осим што просјаче насушни хлеб. Ти људи одлучили су да зиму проведу у Форт Вилијаму и да на пролеће наставе пут у правцу Монтреола. Малом становништву ове вароши не остаје ништа друго но да прехрани зимус овај свет. Канадска влада је немоћна према питању о духоборцима. Та секта што болује од верског лудила задавала је тешкоће канадској влади од свог доласка из Русије. Влада је том свету давала земљу да ради у нади, да ће једном постати паметни грађани али они су се опет кретали и путовали без циља по земљи, све у нади да ће наћи Исуса Христа.

Златна гуска.

Негдашња душа дражђанског дворског позоришта била је глумица Ретих, која гостујући једном у Бечу године 1830. становала је у гостионици „Код златне гуске“. Рачун што га је при одласку примила, био је претерано велик. При растанку замоли је гостионичар, да га наскоро опет усрећи својом посетом. На што му глумица смешећи се одговори: „Кад то баш желите, учинићу, али други ме пут не смете за ваш „шилд“ (цимер) сматрати“.

Један тестаменат.

Ових дана умро је у Будимпешти бивши посланик у сабору и краљевски коморник Никола Кецер. Био је врло богат човек. Кад су после смрти отворили тестаменат, нашли су да је неким својим рођацима завештао годишњу ренту од 10 000 круна, а једној жени, која га је пуних тридесет година служила, оставио је готовог новца 1.600.000 круна, своје добро и своје куће.

Позив на претплату. 1. новембра

отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 70 пот. Уједно учтиво умољавамо наше почт. претплатнике којима крајем октобра истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец новембар обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Брзојави „Застави“

Стигли 1. новембар.

Угарски сабор.

Будимпешта. Председава Наваи. Богослав Мажуранић говори против предлога о царинској тарифи. Расправа у начелу биће данас довршена.

Банова изјава.

Загреб. Бан Ракоцај стигао је у Загреб и изјавио је, да ниједан бан није дошао са толиким тековинама као он. За опште прилике рекао је да су врло повољне. Супиловци су се изиграли.

Железнички чиновници и Будимпешта.

Будимпешта. Изасланство железничких чиновника под предвођењем грофа Бањија предало је министру председнику закључке свог сегединског конгреса.

и те пеге да скачу овамо онамо и да се сливају уједно. У соби је био свеж ваздух, па ипак је осећао, како тешко дише и како му горе лице.

Устаде и поче ходати горе доле по меком ћилиму, притискивајући од времена на време длан на вруће чело. Овим пробуди из заноса муву, за коју је мислио да је мртва, те ова поче поново да лети овамо онамо по соби. Из зузукања као да је разумео ове подсмешљиве речи:

— А, лепо си ти хтео са-мном!... Али ја ипак живим... живим!

Невољно рече:

— То је само навир крви, али то ће прећи! — мрмљао је у себи. — Узрујао ме је посао... ударила ми крв у главу... Да знају моји противници, како сам отровао крв, док сам постигао циљ...

— Тако је... тако је! — рече опет сат. Разуме се, само је крв ударила у главу... ништа више! Али што се узрујавам?

— Даље са таким лудорнјама! Лудо уображење! — викну љутито, заставши уједанпут. Брзо испружи обе руке, па их опет скупи и једном руком ухвати тешки мермерни асталчић, који је стојао поред њега и подиже га као перце у ваздух. Држао га је тако неколико секунада и онда га лагано и тихо спусти на земљу.

Победнички осмејак осу му се лицем. Поново приступи писаћем столу, неко време гледаше пакосно лице Сатурнусово, које му је данас чудо одвратно било, седе и поче писати.

Али после неколико минута нехотице расклопише се прсти и перо испаде из руке, десна му рука остаде лежећи на столу, глава лагано клону, тражећи челом ослонац на руци.

У наоколо је свуд тишина и мир. Тешке завесе на врати лако се кретаху од ваздуха, који је улазио кроз отворени прозор. А са сата пакосна осмејка гледаше старац ову појаву.

Само је шеталица кретала и терала сказаљке све даље и даље, све ближе вечности.

Сат изби један, нашто се све утиша... На ову лупу подиже се из буџака мува и слети на сто...

Прво пажљиво обиђе главу, која је мирно лежала на столу, слети на лед ледену руку, одавде на недовршени план, да пажљиво испита сагнуто лице.

Лице је било као крв црвено и само се белило на оном делу чела, који је лежао на руци. Доња усна отпуштена, а на крају се светлило нешто крваве пене.

Изненађена и као сумњајући стаде мува. Но када се уверила, да се глава и рука већ не мичу и да ово страховито тело већ не дише, радосно протре ноге и слете управо на отворену усну свога непријатеља.

Протегљасти старац још је увек стојао на свом месту, са глобусом у руци и пакосно се смешио. Шеталица се даље шетала и терала сказаљке све даље и даље према тамним, не познатим даљинама...

Превео —ор—

Главни уредник: Јаша Томић.

Одговорник уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 31. октобра 1907. године.

Пшеница прве каквоће 22 к. 20 до — к. — п.
Пшеница нова 22 к. 20 п. до — к. — п.
Пшеница средња 21 к. 60 п. до 21 к. 80 пот.
Пшеница лакша 21 к. 20 п. до 21 к. 40 пот.
Наполица нова 20 к. 60 п. до 21 кр. — пот.
Јечам 14 круна 20 пот. до 14 кр. 40 пот.
Зоб нова 14 кр. 20 пот. до 14 кр. 40 пот.
Кукуруз у зрну стари — к. — п. до — к. — п.
Кукуруз у зрну н. 11 кр. 60 п. до 11 кр. 80 п.
Кукуруз у клипу н. 9 кр. 20 п. до 9 кр. 40 п.
Маст 140 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 140 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина паљена 140 кр. — п. до — кр. —
Свињи угојени тешки 92 до 94 пот.
Свињи средњи . . 88 до 90 пот. } кил.
Свињи лаки . . . 80 до 82 пот.
Теоци 100—112 по кили.
Јагњци ——— пар
Овци 24—48 кр. пар.

*

Стање воде под Новим Садом

31. окт. било је 0 74
1. нов. било је 0.71

ФРАЊЕ ЈОСИФА ГОРКА ВОДА је одмногих година одлично опробано средство.

1406 9—

СЛАБОСТИ

било телесне, било као последице болести, лечи **Скотова Емулзија** брзо. **Скотова Емулзија** може се назвати чисто хранљивим средством, које помаже, и које особиту утицајну снагу има и уједно је

врло лако сварљиво

◆◆◆◆◆◆ и пријатно. ◆◆◆◆◆◆

И најсамовољнији болесник навикне се брзо на „Скот“ и најслабијем стомаку „Скот“ ни најмање тешкоће не причињава.

Право само са марком — рибарем — као знак гаранције Скотовог поступка.

Цена оригиналној боци

2 Кр. 50 пот.

Може се добити у свима апотекама

1202 2—5

†

Јавна захвалност.

Поводом смрти моје незаборављене супруге

Маре

примио сам многе и са разних страна изјаве саучешћа.

Молим сву господу, пријатеље и другове који ми се тим поводом јавише да изволе примити овим путем моју топлу и искрену захвалност.

Нарочито сам обвезан захвалношћу нашим народним листовима и то: београдском „Малом Журналу“, затим: „Застави“, „Народном Гласнику“ и „Српском Одјеку“, који лепим и тужним осећаја речима пропратише смрт миле моје покојнице.

Дубока хвала браћи свештеницима и то: Радославу Марковићу пароху инђијском, Николи Поповићу пароху попиначком, Мих. Гајићу пароху рајевоселском и Светозару Дујановићу пароху бешчанском, који се и дирљивом хришанском речју од покојнице опростио.

Затим уваженом грађанству из места и са стране, који моју **Мару** до гроба отпратише

У Голубинцима дне 30. октобра (12. нов.) 1907.

За целокупну породицу и родбину

Дамјан Прерадовић

парох и посланик на српском народно-црквеном сабору.

1461 1—1

ПОМОЋНИК

за деликатесну и шпецерајску струку биће акцептиран.

Понуде на немачком језику са тачном ознаком досадњег деловања и какву плату траже, имају се упутити на

K. Moravec,

Fiume.

1455 2—3

ГОСТИОНИЧАР,

распуштеник тражи удовицу или старију девојку, која нешто мираза има. Исти је сам, има радњу, у средњим годинама и образован је Србин, ушао би и у кућу. Понуде моли на администрацију овог листа под знаком: „А. Б. 100.“ 1463 1 3

Част нам је јавити, да од 1. новембра продајемо

дрва за горење

1 фат I. класа

БУКОВЕ ЦЕПАНИЦЕ КР. 40

1 вагон I. класа

БУКОВЕ ЦЕПАНИЦЕ КР. 200

С поштовањем

Јов. Ернст и синови

1457 2—3 **Нови Сад.**

Kihirdetés.

A turjai anyakönyvi kerület alulirott anyakönyvvezető helyettes kihirdeti, hogy:

1. Krsztits György, ki családi állapotára nézve: nőtlen és a kinek vallása: görög keleti állása (foglalkozása): földmives, lakóhelye: Szvilos (Szerém megye), születési helye: Szvilos, életkora 18 éves s a ki Krsztits Velimir és neje szül Szrdanov Mária fia

2. Maletin Zsófia, ki családi állapotára nézve: hajadon és a kinek vallása: görög keleti, lakóhelye: Turja, születési helye: Turja, életkora: 19 éves, a ki Maletin Maleta és neje született Tatits Mária leánya, egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad béleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alolirott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetőleg anyakönyvvezetője) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetés a következő helyeken kell teljesíteni, u. m: Turján és az Ujvidéken megjelenő „Zasztava“ czímű hirlapban.

Kelt Turján, 1907. évi november hó 11. napján.

Petrovits Sebő

anyakönyvvezető helyettes.

Објава.

Потписани заменик-матричар матричарног звања у Турији објављује, да:

1. Ђока Крстић, неожењен, источно-православне вере, по занимању пољоделац, живи у Свилошу (Срем), рођен у Свилошу, стар 18 година, син Велимира Крстића и супруге му Марије рођ. Срданов

2. Софија Малетин, по породичном положају неудата, источно-православне вере, живи у Турији, рођена у Турији, стара 19 година, кћи Малете Малетина и супруге му Марије рођ. Татић, намеравају да у брак ступе

Позивају се сви они, који знају за какву закониту препреку против овога брака да то пријаве потписаном или општинском поглаварству где ће горња објава обнародована бити.

Ову објаву треба обнародовати на овим местима, као у Турији и у новосадском листу „Застави“.

У Турији, 11. новембра 1907. год.

Сава Петровић,

заменик-матричар.

1460 1—1

Доштампава се

„РАД“

СРПСКИ НАРОДНИ ВЕЛИКИ КАЛЕНДАР

За 1908. годину.

са одобраном садржином и лепим сликама

Цена је по комаду 80 пот̆ура. Препродавци имају рабат 33%, но они плаћају поштарину.

Наруџбине треба упутити једино на

Управу друштва „Рад“ у Руми.

ПРАВОЗАСТУПНИЧКА ПИСАРНА

ДР. ПАВЛА ЈАНКОВИЋА

налази се од 1. новембра о. г. у приземљу „Грчке Школе“ (Грчко-школска улица број 7. преко пута од Централног Завода)

Улазак одмах десно под капијом.

1464 1—3

НОВООТВОРЕНА КАЗАНЏИЈСКА РАДЊА.

Част ми је поштованој публици до повољног знања ставити, да сам отворио

казанџијску радњу

кисачка ул. 31. **У НОВОМ САДУ** кисачка ул. 31.

Примам и израђујем све послове, који у **казанџијску струку спадају.**

Купујем све врсте **старог метала** као: **бакара, месинга, калаја, олова** и друго.

Све послове израђујем врло солидно и по најумеренијој цени.

Бележим се са особитим поштовањем

Васа Малочић

1465 1—5 казанџија.

МОЛОВ Сајдлички прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис **A Moll** носи

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашимо средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, говких вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 круне.

Фалсификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку **A. Moll-a** и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛ-ОВА

францова ракија и со

је особито средство за мазање код севотина, зглавкова и при навебу најбоље кућевно средство, јер успешно јача мускуле и нерве.

Цена је пломб. ориг. флаши 1 кр 90 пот.

Главно отправништво од апотекара

А. МОЛ, ц. и кр. дворски лиферант

ВЕЧ, Тухлаубен 9.

У стовариштима провинције треба искати искључиво препарате А. МОЛ-а. 653 75—104

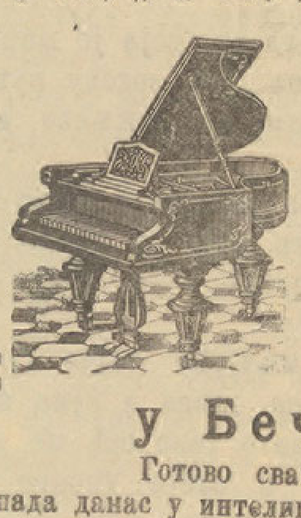

КЛАВИРА

свакe врсте (Mignon-Stutz Salon Conzertflügel и пијанино) најновијег и најчувенијег фабриката, препоручује и продаје по најумеренијој сталној фабричкој цени

ПЕТАР МИХАЈЛОВИЋ

фабричко стовариште клавира

у Бечу, V.|2. Einsiedlerplatz 12.

Готово сваки интелигентнији човек култивира данас музику, специјално клавир. То спада данас у интелигентност, у забаву, у друштво, а мнегима данас-сутра и на корист.

Као дугогодишњи члан цес. и кр. дворске опере у Бечу, у стању сам да сваком, ко се при куповању и поручбинама на мене обрати, дадем стручну гаранцију и пружим поверење за ваљану послугу, и за добар и солидан избор клавира.

Препоручујем најтоплије свима родитељима, који се брину за васпитање и самостално обезбеђење своје деце, младим брачним паровима и сваком љубитељу клавира и музике у опште своје реално и солидно стовариште.

На упите о детаљу и на поручбине одговара се с највећом готовошћу. Често имадем клавира, који су кратко време били у употреби и продајем их по знатно мањој и јефтинијој цени.

1394 14—30

Штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду